

POSTANOWIENIE

Dnia 30 czerwca 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Joanna Lemańska (przewodniczący)
SSN Grzegorz Pastuszko (sprawozdawca)
SSN Mirosław Sadowski

w sprawie z protestu J. N.
przeciwko wyborowi Prezydenta Rzeczypospolitej,
z udziałem Przewodniczącego Państwowej Komisji Wyborczej i Prokuratora
Generalnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw Publicznych
w dniu 30 czerwca 2025 r.,

pozostawia protest bez dalszego biegu.

Grzegorz Pastuszko Joanna Lemańska Mirosław Sadowski

[D.Z.]

UZASADNIENIE

J. N. (dalej: „wnosząca protest”) pismem z 18 czerwca 2025 r. wniosła do Sądu Najwyższego protest wyborczy przeciwko ważności wyborów Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, przeprowadzonych w dniach 18 maja 2025 r. (w zakresie pierwszej tury wyborów) oraz w dniu 1 czerwca 2025 roku (w zakresie drugiej, ponownej tury wyborów „Ponowne głosowanie”). Jako podstawę prawną wskazała

art. 82, 83 i 321 ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. Kodeks Wyborczy i wniosła o:

1. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z oględzin i weryfikacji wszystkich kart wyborczych, w oparciu o które oddane zostały głosy we wszystkich Obwodowych Komisjach Wyborczych w Ponownym głosowaniu (z uwzględnieniem kart nieważnych), w sposób umożliwiający przeliczenie głosów oraz potwierdzenie autentyczności kart wyborczych użytych do oddania głosu - celem ustalenia faktu: dotyczącego prawidłowej ilości głosów oddanych na poszczególnych kandydatów;
2. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z protokołów wszystkich Obwodowych Komisji Wyborczych, obejmujących Ponowne głosowanie – celem ustalenia faktu: prawidłowości i zgodności ww. protokołów z rezultatami dowodu przeprowadzonego zgodnie z pkt.4 powyżej;
3. dopuszczenie i przeprowadzenie dowodu z oświadczenie o prawie do głosowania, w oparciu o które wyborcy dopisywani byli do list wyborczych w poszczególnych komisjach – celem wykazania faktu, że oświadczenia te były oryginalnymi oświadczeniami wydanymi przez upoważnione organy;
4. w oparciu o rezultaty dowodów, dopuszczonych i przeprowadzonych w pkt 1, 2, 3 i 4 powyżej, ustalenie prawidłowej liczby głosów oddanych na poszczególnych kandydatów;
5. w przypadku stwierdzenia istotnych nieprawidłowości będących rezultatem dowodów dopuszczonych zgodnie z pkt 1, 2, 3 i 4 powyżej, jak również biorąc pod uwagę inne zagadnienia, wskazane w uzasadnieniu Protestu, mogące mieć wpływ na prawidłowy wynik wyborów, stwierdzenie nieważności wyborów we wszystkich okręgach wyborczych.

Przewodniczący Państwowej Komisji Wyborczej w piśmie z 24 czerwca 2025 r. zauważył, że zajął już stanowisko za zakresie analogicznych zarzutów w sprawie I NSW 238/25. W efekcie wniósł o pozostawienie protestu bez dalszego biegu, wyrażając przy tym pogląd, że protest wyborczy ma charakter abstrakcyjny, jako że przedstawiono w nim ogólne zarzuty odnoszące się do jedynie potencjalnych naruszeń prawa wyborczego w skali całego kraju, które nie mają żadnego związku z wnoszącym protest, co – jak wynika z orzecznictwa Sądu

Najwyższego – jest prawnie niedopuszczalne. Dodał też, że w proteście nie spełniono ustawowego wymogu, polegającego na konieczności wskazania, że zarzucane naruszenia prawa miały wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wyników wyborów. Nie przedstawiono także dowodów.

W piśmie z 26 czerwca 2025 r. Prokurator Generalny zajął stanowisko względem protestu. Wyraził opinię, że wnosząca protest uprawdopodobniła, że mogło dojść do nieprawidłowości w wynikach głosowania w Obwodowych Komisjach Wyborczych nr [...] w gm. S. i nr [...] w gm. B.. W odniesieniu do pozostałych zarzutów podniósł on, że protest wyborczy jest środkiem służącym do weryfikacji naruszeń w procesie wyborczym o charakterze indywidualnym i konkretnym, nie zaś weryfikacji abstrakcyjnych uchybień o charakterze teoretycznym. Jednocześnie zaznaczył, że w tym zakresie wnosząca protest nie przedstawiła, ani nie wskazała dowodów na ich potwierdzenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 129 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. 1997, nr 78, poz. 483 ze zm.) wyborcy przysługuje prawo zgłoszenia do Sądu Najwyższego protestu przeciwko ważności wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej na zasadach określonych w ustawie.

Zasady i tryb przeprowadzania wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej oraz warunki ważności tych wyborów określa ustawa z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy (tekst jedn. Dz.U. 2025, poz. 365, dalej: „k.wyb.”).

Zgodnie z art. 82 § 1 k.wyb. przeciwko ważności wyborów, ważności wyborów w okręgu lub wyborowi określonej osoby może być wniesiony protest z powodu dopuszczenia się przestępstwa przeciwko wyborom, określonego w rozdziale XXXI Kodeksu karnego, mającego wpływ na przebieg głosowania, ustalenie wyników głosowania lub wynik wyborów (pkt 1) lub naruszenia przepisów kodeksu dotyczących głosowania, ustalenia wyników głosowania lub wyników wyborów, mającego wpływ na wynik wyborów (pkt 2).

Według art. 321 § 3 k.wyb. wnoszący protest powinien sformułować w nim zarzuty oraz przedstawić lub wskazać dowody, na których opiera swoje zarzuty.

W nawiązaniu do przywołanych regulacji w orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że wszelkie zarzuty, inne niż te określone w art. 82 § 1 k.wyb., stanowią wyjście poza przewidziany w kodeksie wyborczym przedmiot protestu, co czyni go niedopuszczalnym (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 11 czerwca 2015 r., III SW 60/15; 31 lipca 2020 r., I NSW 2027/20; 31 lipca 2020 r., I NSW 2286/20).

Jednocześnie podkreśla się, że w przedmiocie protestu, o którym mowa w art. 82 § 1 k.wyb., nie mieszczą się ogólnikowe zarzuty sprowadzające się do hipotetycznego założenia o nieprawidłowościach wyborczych, oparte jedynie na kontestowaniu wyników wyborów ogłoszonych przez właściwy do tego organ, na domniemaniach, hipotezach i założeniach o nieprawidłowościach, bez przedstawiania dowodów, które powinny uzasadniać, rzeczywiście potwierdzać zarzut protestu mieszczący się w granicach bezprawności (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 lutego 1990 r., III SW 93/90; 5 grudnia 2007 r., III SW 63/07; 16 lipca 2014 r., III SW 35/14).

Wreszcie w orzecznictwie tym wskazuje się, że przedmiotem protestu nie mogą być zarzuty abstrakcyjne, hipotetyczne, dotyczące innych osób, bliżej nieokreślone, niezwiązane ściśle z sytuacją prawną protestującego (por. postanowienia Sądu Najwyższego z: 7 listopada 2023 r., I NSW 86/23; 14 listopada 2023 r., I NSW 46/23; 30 października 2019 r., I NSW 117/19; 18 lipca 2019 r., I NSW 39/19). Protest przeciwko ważności wyborów wnoszony przez wyborcę ma służyć ochronie indywidualnych uprawnień wyborcy, stąd jego zarzuty muszą być konkretne, odnoszące się do ściśle określonej sytuacji dotyczącej danego wyborcy, a nie abstrakcyjne – dotyczące ważności wyborów w ogólności (zob. postanowienia Sądu Najwyższego z: 30 lipca 2020 r., I NSW 324/20; 28 lipca 2020 r., I NSW 3285/20).

W rozpoznawanym proteście wnosząca protest – poza sformułowaniem ogólnych i abstrakcyjnych zarzutów – nie przedstawiła żadnych konkretnych twierdzeń powiązanych z jej osobistymi doświadczeniami.

Z tego względu uznać należy, że protest nie spełnia wymogów formalnych, jakie określają przepisy obowiązującego prawa.

Niezależnie od powyższego warto nadmienić, że wnosząca protest, dążąc do udowodnienia swoich twierdzeń zgłosiła wnioski dowodowe. W uznaniu Sądu Najwyższego wnioski te nie spełniają jednak wymogu z art. 235¹ zdanie pierwsze k.p.c., który ma zastosowanie także w odniesieniu do protestów wyborczych. Zgodnie z tą regulacją „we wniosku o przeprowadzenie dowodu strona jest obowiązana oznaczyć dowód w sposób umożliwiający przeprowadzenie go oraz wyszczególnić fakty, które mają zostać wykazane tym dowodem”.

W tym miejscu warto zaznaczyć, że według utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego dowodami w sprawie z protestu wyborczego są takie środki, które świadczą o istnieniu lub nieistnieniu pewnych faktów i które zarazem usprawiedliwiają przekonanie, że zarzucane w proteście działanie lub zaniechanie jest przestępstwem przeciwko wyborom według przepisów rozdziału XXXI Kodeksu karnego albo postępowaniem sprzecznym z przepisami wyborczymi dotyczącymi głosowania, ustalania wyników głosowania i wyników wyborów (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z 18 października 2001 r., III SW 85/01, niepubl.).

Na marginesie Sąd Najwyższy wskazuje, że przedstawione analizy statystyczne, nie mogą służyć celom dowodowym w konkretnej, zindywidualizowanej sprawie.

Mając na uwadze powyższe, nie sposób uznać wniosków zawierających żądanie oględzin i weryfikacji wszystkich kart wyborczych w ponownym głosowaniu, protokołów z wszystkich Obwodowych Komisji Wyborczych obejmujących ponowne głosowanie, oświadczeń o prawie do głosowania, w oparciu o które wyborcy dopisywani byli do list wyborczych w poszczególnych komisjach za wniosek dowodowy, który ma na celu wykazanie prawdziwości podanych w proteście twierdzeń co do konkretnych naruszeń prawa – bo te nie zostały w ogóle wskazane. W ocenie Sądu Najwyższego wnioski te w swej istocie stanowią sposób na poszukiwanie hipotetycznych nieprawidłowości, a przez to także na potwierdzenie podejrzeń wnoszącej protest co do przebiegu procesu wyborczego we wszystkich komisjach wyborczych, a więc w skali całego kraju. Tym samym pozostają one w sprzeczności z wymogami, jakie określają przepisy obowiązującego prawa.

Wobec dokonanych ustaleń Sąd Najwyższy pozostawia protest bez dalszego biegu. Przesądza o tym art. 322 § 1 k.wyb., z którego jasno wynika, że takie rozstrzygnięcie musi zostać wydane, m.in. jeśli protest nie spełnia warunków określonych w art. 321 k.wyb.

Mając na uwadze dokonane ustalenia, Sąd Najwyższy, na podstawie art. 322 § 1 w zw. z art. 321 § 3 k.wyb., orzekł jak w sentencji postanowienia.

[D.Z.]

[r.g.]